

issn 2077-3455

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
АРХІТЕКТУРИ
ТА МІСТОБУДУВАННЯ**

32' 2013

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ АРХІТЕКТУРИ ТА МІСТОБУДУВАННЯ

Науково-технічний збірник

Заснований в 1997

Випуск № 32

Київ КНУБА 2013

УДК 711.11; 711.112

Сучасні проблеми архітектури та містобудування: Наук.-техн. збірник / Відпов. ред. М.М. Дьомін. – К., КНУБА, 2013. – Вип. 32. – 564с. Українською та російською мовами.

В збірнику висвітлюються актуальні проблеми досліджень у галузі архітектури та містобудування, теорії та історії архітектури, реконструкції існуючої забудови.

Розрахований на працівників науково-дослідних і проектних організацій, викладачів вищих навчальних закладів.

Современные проблемы архитектуры и градостроительство: Науч.-техн. сборник / Ответ. ред. Н.Н. Демин. – К., КНУБА, 2013. – Вып. 32. – 564 с. На украинском и русском языках.

В сборнике освещаются актуальные проблемы исследований в области архитектуры и градостроительства, теории и истории архитектуры, реконструкции существующей застройки.

Расчитан на работников научно-исследовательских и проектных организаций, преподавателей высших учебных заведений.

Відповідальний редактор – член-кореспондент АМ України, доктор архітектури, професор М.М. Дьомін.

Редакційна колегія: доктор технічних наук, професор Габрель М.М.; кандидат технічних наук, професор Товбич В.В. (заступник відповідального редактора); доктор технічних наук, професор Ключниченко С.С.; доктор архітектури, професор Лаврик Г.І.; доктор архітектури, професор Мардер А.П.; доктор технічних наук, професор Михайленко В.С.; доктор географічних наук, професор Нудельман В.І.; доктор архітектури, професор Панченко Т.Ф. доктор технічних наук, професор Підгорний О.Л.; доктор технічних наук, професор Плоский В.О.; доктор технічних наук, професор Самойлович В.В.; доктор технічних наук, професор Сергейчук О.В.; доктор архітектури, професор Слепцов О.С.; доктор архітектури, професор Ковальський Л.М.; доктор архітектури, професор Куцевич В.В.; кандидат архітектури, доцент Левченко О.В. (відповідальний секретар); доктор архітектури, професор Фільваров Г.І.; доктор архітектури, професор Тімохін В.О. (заступник відповідального редактора); доцент Чередніченко П.П. (заступник відповідального секретаря); дійсний член АМ України, доктор технічних наук, професор Яковлев М.І.

Рекомендовано до видання вченою радою Київського національного університету будівництва і архітектури, протокол № 16 від 5 квітня 2013 р.

На замовних засадах

© Київський національний університет будівництва і архітектури, 2013

УДК 72.03 (100)(045)

Л.Р. Гнатюк,

к. арх., доцент ККТД

М.Л. Драга,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ СТИЛЮ ДЕКОНСТРУКТИВІЗМ

Анотація: стаття присвячена дослідженню та формуванню архітектури в стилі деконструктивізм. Дослідження проведене на зразках сучасних будівель, житлових комплексів. Виявлені особливості архітектурних форм та композиційної побудови споруд в стилі деконструктивізм. Розглянуто проекти найбільш відомих представників

Ключові слова: архітектурні форми, пропорції, художній зміст, художній образ, конфлікт, реконструкція.

Постановка проблеми. Стрімкий рух сучасного дизайну породжує можливості у створенні нових течій та стилів. На сьогоднішній день архітектура та дизайн виконують не лише практичні та функціональні задачі, але прагнуть задовільнити естетичний аспект життя. В процесі перетворення оточуючого світу – природного середовища життєдіяльності, відбувається формування та становлення нових течій в архітектурі, які на сьогодні є ще мало вивченими.

Аналіз останніх досліджень. Ільїн І.П. в роботі «Постструктуралізм. Деконструктивізм. Постмодернізм» на матеріалі теоретико-естетичних, філософських, літературно-критичних праць вчених США, Франції, Великобританії дає узагальнюючу картину становлення і розвитку постструктуралізму як естетичної концепції, деконструктивізму як методу аналізу художнього твору, сформованого на основі постструктуралізму, і постмодернізму – особливого умонастрою, що виник з постструктуралістських і деконструктивістських естетичних практик.

Формулювання цілей статті. Виявити характерні особливості стилю деконструктивізм.

Основна частина. Деконструктивізм як напрям в архітектурі 20 століття з'являється в кінці 80-х років. За визначенням теоретика деконструктивізму Жака Деріда, це не стиль, а метод, підхід архітекторів до основ традиційного підходу до архітектури як виду мистецтва. Це не руйнування побудованих будівель, а свідоме створення конфлікту між тим, як людина звикла сприймати мову і сенс, і тим, що вона бачить. Основна ідея напряму у тому, що всякий порядок в перспективі свого розвитку – тоталітарний, а тоталітаризм, як показав ХХ століття, це погано, отже, його треба уникати, і порядок скасовувати.

Іншим джерелом натхнення деконструктивістів є радянський конструктивізм 1920-х рр. Для деконструктивістських проектів характерні візуальна ускладненість, несподівані зламані форми, підкреслено агресивне вторгнення в міське середовище.

В якості самостійного течії деконструктивізм сформувався в кінці 1980 рр. роботи Данієля Лібескінда (рис. 1) та Пітера Ейзенмана (рис. 2) і

Рис. 1. Єврейський музей в Берліні Данієля Лібескінда, Німеччина, 1999

Рис. 2. Житловий будинок по проекту Пітера Ейзенмана, Берлін

Теоретичною підосновою руху стали міркування Дерріда про можливість архітектури, яка вступає в конфлікт, «розвінчує» і скасовує саму себе. Подальший розвиток вони отримали в періодичних виданнях Рема Колхаса. Маніфестами деконструктивізму вважаються пожежна частина «Вітра» Захи Хадід (1993) (рис. 3) і музей Гуггенхейма в Більбао Френка Гері (1997) (рис. 4).

При всій різноманітності індивідуальних творчих манер і стилів, прихильники деконструктивізму базуються на композиційних мотивах конструктивізму, але вдаються до їх деякої деформації («спотворення абстракції»), що надає їх композиціям динамізм та гостроту.

Рис. 3. Пожежна частина «Вітра» Захи Халід, 1993

Рис. 4. Музей Гутгенхайма в Більбао Френка Гері, 1997

Рис. 5. Інститут сонця, Штутгартський університет

Дуже показовий зразок деконструктивістських експериментів в архітектурі – Інститут сонця – був побудований фірмою Беніш і партнери в Штутгартському університеті (рис. 5). Відповідно до спільного з Німецько-Саудівським науковим проектом в університеті передбачалося побудувати спеціальну будівлю для проведення різних досліджень з використання сонячної енергії, що проходять як в приміщенні, так і на відкритому повітрі. В результаті на околиці величезного кампусу було побудовано невелику будівлю з вельми важливою роллю. Ця особлива роль зумовила образ архітектурного проекту цієї споруди, в якому відбилися інноваційні дослідження, що в ньому відбуваються.

Два інших фактори вплинули на вибір будівельних методів і матеріалів для цієї будівлі – необхідність побудувати його дуже швидко і скромний бюджет. Зовнішні форми і внутрішні приміщення цієї будівлі зі скла і сталі в повній мірі можуть дати уявлення про те, що таке деконструктивізм в архітектурі: велика кількість гострих кутів, порушені зв'язки змішених горизонталей і вертикалей, перекошені вікна, безладний ритм отворів, що стоять під кутом опори, які не несуть жодного навантаження, виступаючі звідусіль чи то частини конструкцій, чи то інженерні комунікації, відчуття повного безладдя в звичному розумінні цього слова. Архітекторам все ж вдалося створити будівлю, відповідну до заданої функції.

Значний вплив на розвиток деконструктивізму вніс Даніель Лібескінд, який розробив авторську серію приватних будинків у відповідності з найвищими екологічними стандартами (рис. 6), не зрадивши при цьому принципам деконструкції. Передбачається, що такий будинок може бути зібраний в короткий термін практично в будь-якій точці світу.

Вілла задумана як арт-об'єкт і комфортабельне житло одночасно. Вона зберігає всі ознаки авторського стилю метра деконструкції і побудована з високоякісних матеріалів, з урахуванням новітніх розробок у сфері будівельних та енергозберігаючих технологій. Проект відповідає досить високим критеріям екологічного дизайну.

Сам будинок майже повністю зроблений з дерева, визнаного головним будматеріалом майбутнього, враховуючи його мінімальної шкоди для навколишнього середовища. Зовні будівля повністю облицьована цинковими листами (рис. 6, а-в). Металеві панелі виготовлені за унікальною технологією, нещодавно розробленої в Німеччині цинковою мануфактурою, і виглядають, як природно постарілий матеріал. Фасади оснащені системою фотогальванічних мікроплівків, генеруючих електрику. За панелями з цинку прихована геліотермальна система, яка дає енергію не тільки для опалення та підігріву води, але і для охолодження. Сучасна водозберігаюча система збирає і зберігає дощову воду для подальшого використання в санвузлах і садовій поливі.

а) фасад з головним входом б) фасад з відкритою терасою в) фасад з вітражем великої вітальні

г) план цокольного поверху д) план першого рівня ж) план другого рівня

з) велика вітальня к) хол л) спальня та ванна. Стиль casual.

Рис. 6. Вілла Лібескінда.

Для Лібескінда важлива не тільки екологія, йому важливо, як люди будуть почувати себе в створеному ним будинку. Зовнішня форма будівлі «виростає» з землі, подібно до гігантського кристалу. І символічно, і фактично зв'язок з навколишньою природою не переривається в житлових просторах.

Світло (природне) ллється крізь великі скляні поверхні і (електричне) через вузькі світлові прорізи на стелях. Подібним дизайном архітектор дозволяє парадокс, пропонуючи захищеність і безпеку, але, в той же час, даючи доступ світлу і повітрю. У такому випадку вілла говорить вже не про світогляд господаря, а про його соціальний статус, про приналежність до кола поціновувачів сучасного мистецтва.

Головний принцип як зовні, так і всередині будинку – асиметрія. Вхідний хол веде у вітальню (рис. 6, з), звідки відкриваються захоплюючі просторові перспективи, закінчуються затишними заксленими терасами. Балкон, що примикає до хазяйської спальні, розташований на другому поверсі, прихований за ефектною металевою декорациєю, схожою на дерев'яну альтанку. Внутрішнє оздоблення пропонується в двох варіантах. Перший – «Стиль Лібескінд» (рис. 6, з-к) – більш авангардний, з підлогою з білого полірованого бетону. Другий – «Стиль casual» (рис. 6, л) – більш затишний, з дубовим паркетом і світлим каменем у ванній. Вілла пластично переконлива, а її форми апелюють, скоріше, до природи, ніж до історії. Вони нагадують кристал або скелі, що виростають із землі. У них є драматизм, завдяки асиметрії, але це драматизм природного явища, що залишає місце для гармонії.

Сьогодні стиль деконструктивізм набирає обертів, оскільки його новаторська і бунтарська сутність як не можна краще відповідають сучасним настроям у суспільстві. Такі ознаки, як великі вікна, просторі приміщення, зневажливе ставлення до дрібних деталей декору, а також використання яскравих і контрастних кольорів, ріднять цей напрямок з постмодернізмом і конструктивізмом 20-х років.

Однак між стилями деконструктивізм і конструктивізм є цікаве протиріччя. Конструктивізм на перше місце ставить функціональність простору, а краса й естетичність виступають на других ролях, а деконструктивізм, навпаки, на перше місце ставить саме красу і естетичність житлового приміщення. Однак слід застерегти, що поняття краса трактується досить оригінально. В даному випадку «краса» створюється за допомогою зміни перспективи, зрізання кутів, створення складної композиції стін і стель незвичайної форми, використання контрастних кольорів, оригінальних фактур в обробці і меблів химерної форми.

Деконструктивізм – це питання архітекторів самим собі, чи можна звільнити архітектуру від гегемонії естетики, краси, користі, функціональності, чи так вже непорушні поняття порядком и безладдя и чи можна побудувати будинок, відрікшись від всіх загальноприйнятих глибинних принципів створення архітектурних споруд, у тому числі: тектоніки, рівноваги, вертикалей и горизонталей, або все ж архітектуру, зруйнувавши старі принципи, необхідно

створити нові. Не відрікаючись від старих принципів, необхідно створити нові форми, новий простір, нові типи будинків, в яких ці мотиви «прописані» заново.

Висновки. Експерименти деконструктивістів не пройшли ще випробування часом, важко говорити про значення або марності їх зусиль з точки зору подальшого розвитку стилю. Але проведені дослідження дозволило виявити характерні особливості стилю, які виявляються в сполученнях що не сполучаються, порушенні пропорцій; в застосуванні колористичної гамми кольорів, які, на перший погляд, не сполучаються між собою; використанні ламаних, прямокутних і круглих форми та їх перетинання. Включення в інтер'єр підкреслено не інтер'єрних деталей і предметів, використанню формотворенні віконних та дверних проїомів прямокутних з перекручуванням форми

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження планується проводити у напрямку конкретизації понять та розширенні можливостей і вимог до постійно змінного середовища.

Література

1. Криворучко О. Ю. До питання розмежування конструктивізму і деконструктивізму / О. Ю. Криворучко // Сучасні проблеми архітектури та містобудування: Наук.-техн. збірник / Відпов. ред. М. М. Дьомін. – К., КНУБА, 2007. – Вип. 17. – 364 с. – С. 52 – 62.

2. Король С. І. Деконструктивізм у контексті архітектурної ідеології / С. І. Король, О. Ю. Криворучко // Вісник Національного університету "Львівська Політехніка", № 505, Архітектура. – Львів: Видавництво Національного університету "Львівська Політехніка", 2004. С. 462 – 466. (Внеском автора є збір та аналіз інформації щодо течії деконструктивізму в архітектурі.)

3. Криворучко О. Актуальність та проблеми вивчення деконструктивізму в сучасній архітектурі / О. Ю. Криворучко // Перспективні напрямки проектування житлових та громадських будівель. Спец. випуск: Сучасні тенденції в архітектурі та будівництві – Київ: КиївЗНДІЕП, 2003. – С. 138 – 141.

Аннотация

Статья посвящена исследованию и формированию архитектуры в стиле деконструктивизм. Исследование проведено на образцах современных зданий, жилых комплексов. Выявлены особенности архитектурных форм и композиционного построения сооружений в стиле деконструктивизм. Рассмотрены проекты наиболее известных представителей.

Ключевые слова: архитектурные формы, пропорции, художественное содержание, художественный образ, конфликт, деконструкция.

Abstract

The article deals with the formation and architecture in the style of deconstructivism. The study was conducted on samples of modern buildings, residential complexes. The features of the architectural forms and structures of composite construction in the style of deconstructivism. Projects considered the most prominent representatives.

Keywords: architectural form, proportion, artistic content, artistic image, conflict, deconstruction.